

**ABSTRAKT příspěvku
(sdělení)**

Název příspěvku: *Psychologické charakteristiky učitelů ve vztahu k jejich profesi a hodnocení výkonu pedagogické práce*
Autor: Evžen Řehulka

Východiska:

Referát čerpá z rozsáhlého projektu „Škola a zdraví pro 21. století“, který se realizoval na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity a který se zaměřoval na vztah školy a zdraví, jejich vzájemnou podmíněnost, úkoly výchovy ke zdraví a studoval zdravotní a psychologické charakteristiky základních prvků tohoto vztahu, zejména žáků a učitelů. Jedním z východisek byly Rámcové vzdělávací programy MŠMT, které poprvé v českém školství akcentují význam problematiky zdraví ve škole.

Metoda:

Referát shrnuje poznatky z několika studií, které byly získány prostřednictvím standardizovaných a nestandardizovaných dotazníků a rozhovorů. Informace byly získány od 668 učitelů (543 žen a 125 mužů) základních škol zejména Jihomoravského kraje, kteří měli nejméně 4 roky praxe a nedosahovali dosud důchodového věku. Výzkum byl proveden ve školním roce 2012/2013.

Výsledky:

Získané výsledky ukazují v podstatě dobrý vztah učitelů k jejich profesi s vědomím velkého významu této práce. Negativní je hodnocení podmínek výkonu učitelského povolání, a to od podmínek materiálních až k organizačním a společenským. Negativní, ale nekonkrétní, je hodnocení systému českého školství. Čeští učitelé se cítí neadekvátně vzdělání, zbytečně přepracováni, stresováni a špatně hodnoceni. V důsledku zjednodušující společenské kritiky učitelství roste skupina učitelů, kteří jsou ke své práci motivováni zejména snahou mít zaměstnání. Variabilní jsou i psychohygienické charakteristiky učitelů, kde nacházíme značně velkou skupinu s psychohygienickými nedostatky a malou zdravotní gramotností, která může vést k snížení úrovně výkonu práce učitele. Zanedbávána je péče o osobnostní rozvoj učitelů. Všechny tyto výsledky jsou výrazně modifikovány věkem učitelů a délkou praxe a lokalitou školy.

Závěry:

Výsledky považujeme za závažné a domníváme se, že velká část možné nápravy i hlubší interpretace výsledků je mimo možnosti studia samotných učitelů, ale spočívá v optimalizaci profesní přípravy učitelů, adekvátního společenského zařazení učitelů a jasné školské koncepci naší společnosti.

20. konferenci

Psychologie zdraví

VERNÍŘOVICE 17. - 19. 5. 2013

Psychologické charakteristiky učitelů ve vztahu k jejich profesi a hodnocení výkonu pedagogické práce

Evžen Řehulka

Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity

ŠKOLA A ZDRAVÍ PRO 21. STOLETÍ

Projekt se zabývá problematikou zdravého životního stylu a zdravotního chování, které škola může a má ovlivňovat, a chce dát škole informace, které by umožnily zefektivnit výchovu ke zdraví, zejména mladé generace. Hlavním cílem projektu je komplexní pohled na zabudování problematiky zdraví v jeho složce tělesné, psychické a sociální do základního školního vzdělání, řešení metodologických a metodických otázek v koncepci výchovy ke zdraví a ověření evaluačních nástrojů pro zjišťování efektivity utváření zdravotní uvědomělosti a odpovědnosti (dovedností, vědomostí, postojů, percepčních a hodnotících schémat, chování atd.) žáka a školy jako instituce. Prostředí školy je zásadní determinantou zdraví, která se realizuje v životním období, kdy se formují celoživotní sociální a zdravotní návyky.

Východiska koncepce výzkumného záměru ŠKOLA A ZDRAVÍ PRO 21. STOLETÍ

Program SZO/WHO ZDRAVÍ 21

**Dlouhodobý program zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva ČR
Zdraví pro všechny v 21. století**

(Usnesení vlády ČR č. 1046 z 30. 10. 2002)

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

(zejména 5.8 *Člověk a zdraví*)

ZDRAVÍ

ŠKOLA

ZDRAVÍ

Charakteristika výzkumu

Referát shrnuje poznatky z několika studií.

Byly získány prostřednictvím standardizovaných a nestandardizovaných dotazníků a rozhovorů.

Informace byly získány od 668 učitelů (543 žen a 125 mužů) základních škol zejména Jihomoravského kraje, kteří měli nejméně 4 roky praxe a nedosahovali dosud důchodového věku.

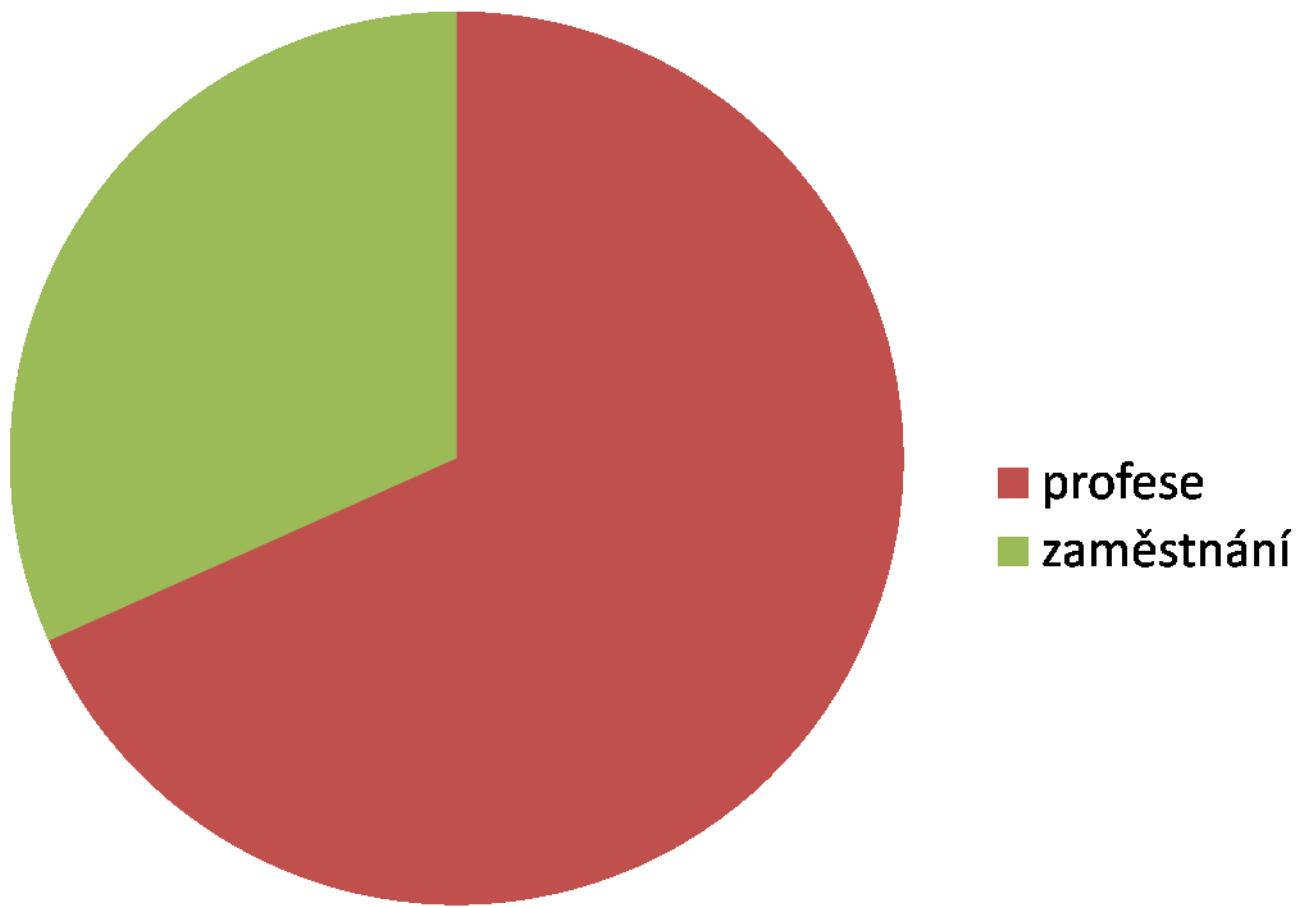
Výzkum byl proveden ve školním roce 2012/2013.

UČITEL

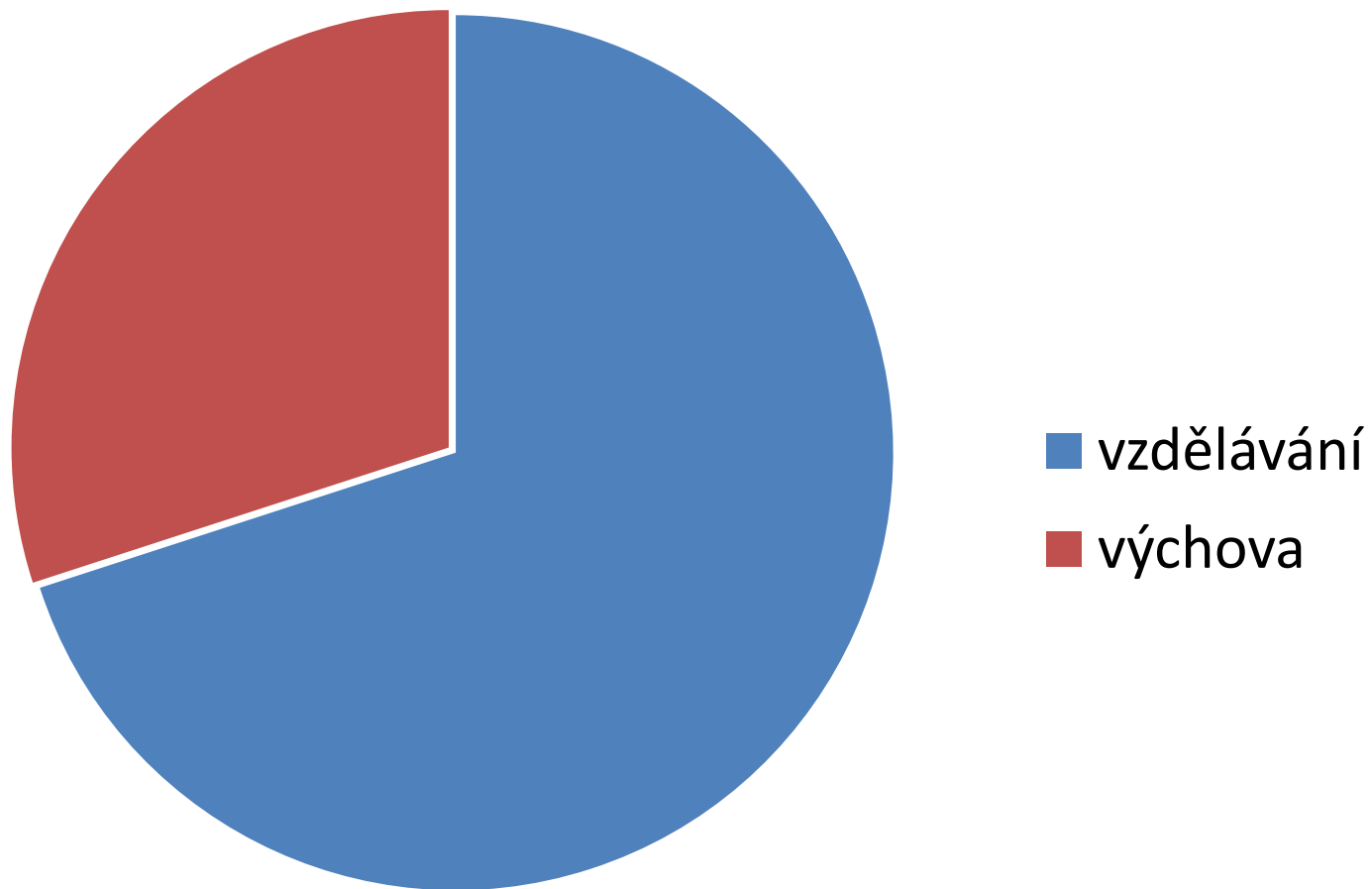
Ideje v přípravě učitele:

- Učitel jako model pedagogického cíle
- Učitel jako zdravá osobnost
- Škola, resp. školství je takové, jací jsou učitelé
- Vychovávat vzděláváním
- Učitelství jako genderový problém
- Výchova jako primární prevence

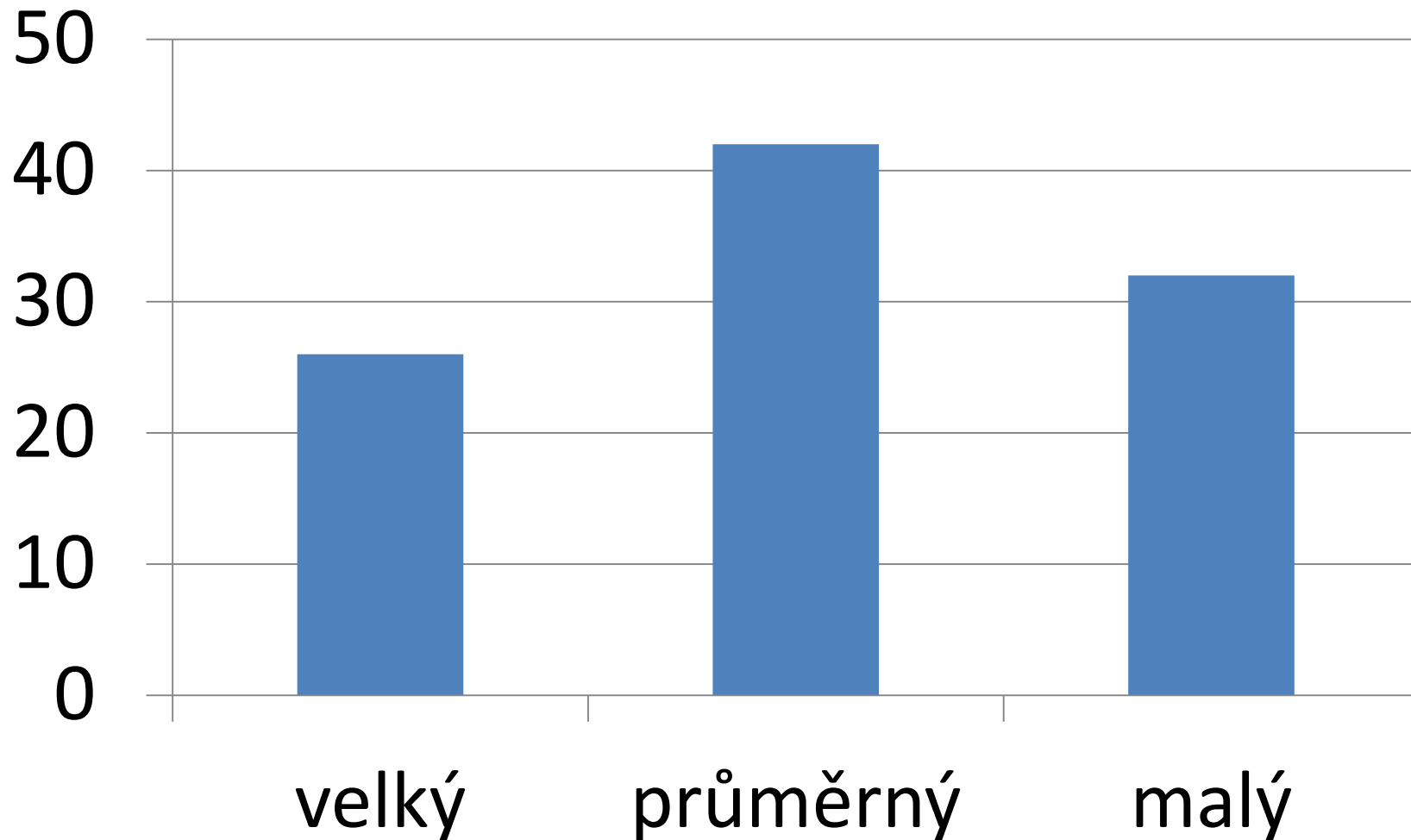
Učitelství = profese : zaměstnání

Učitelství: vzdělávání *versus* výchova

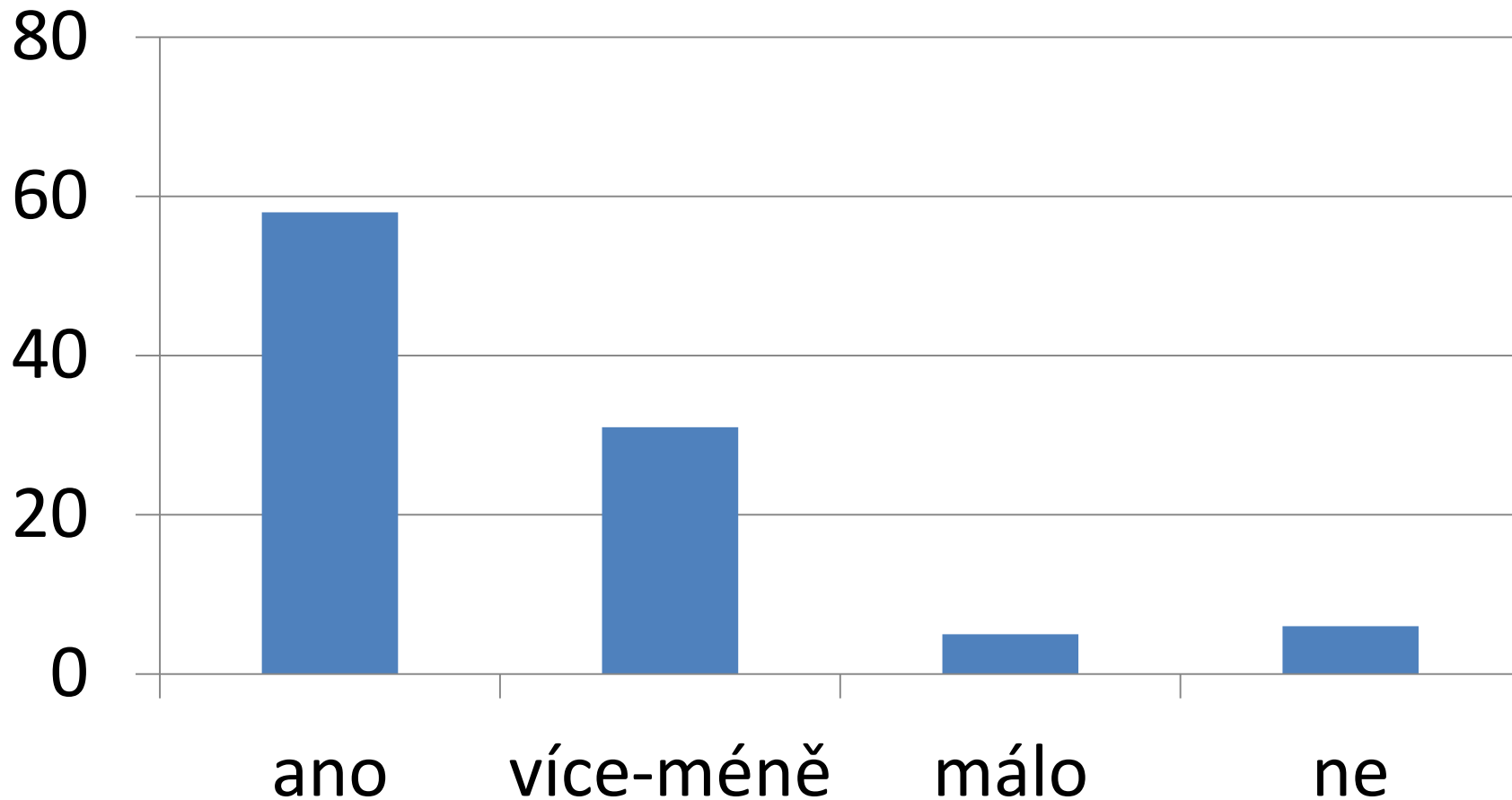

Společenský význam učitelství

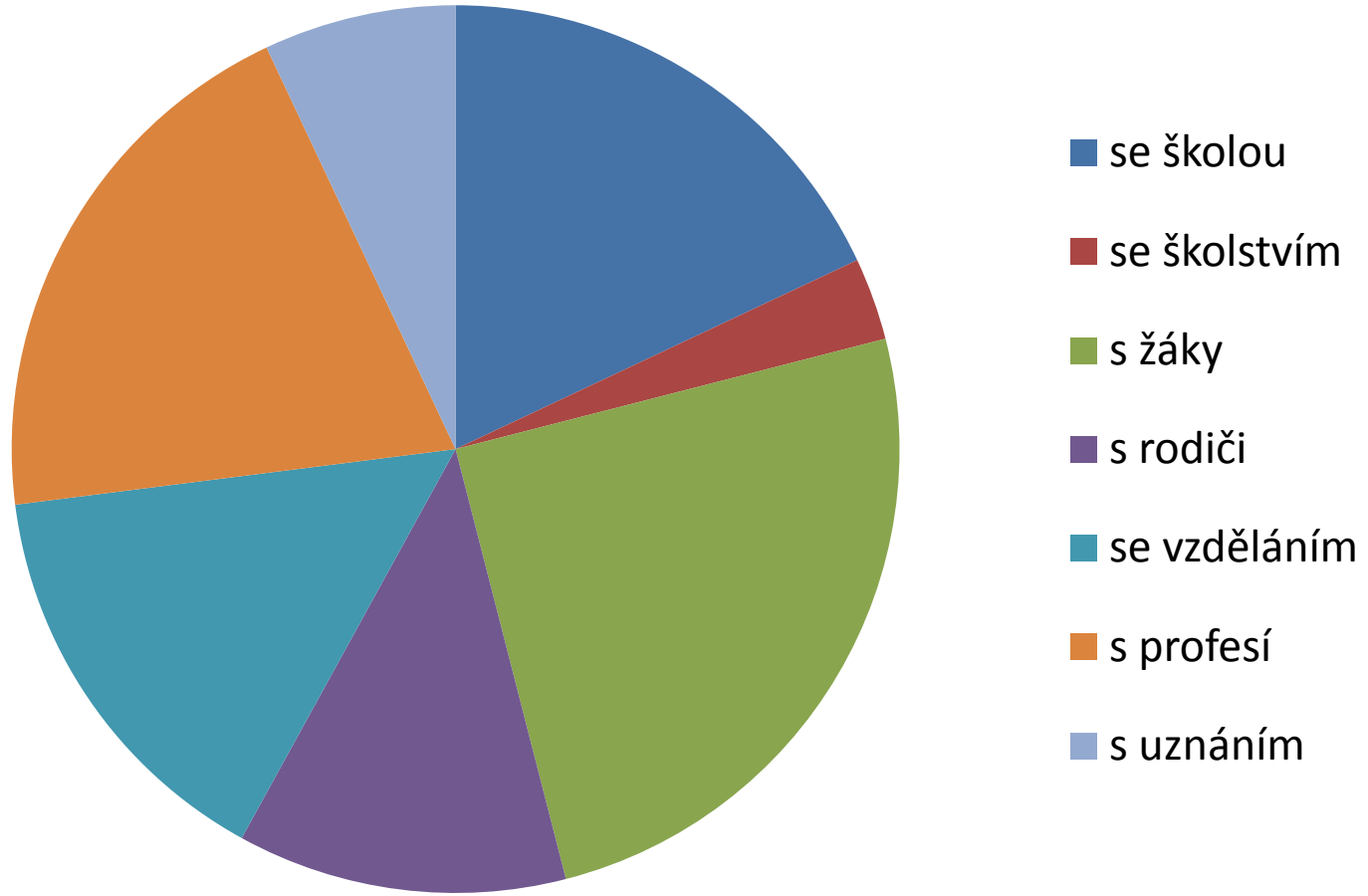

„chápu učitelství jako poslání“

(učitelé)

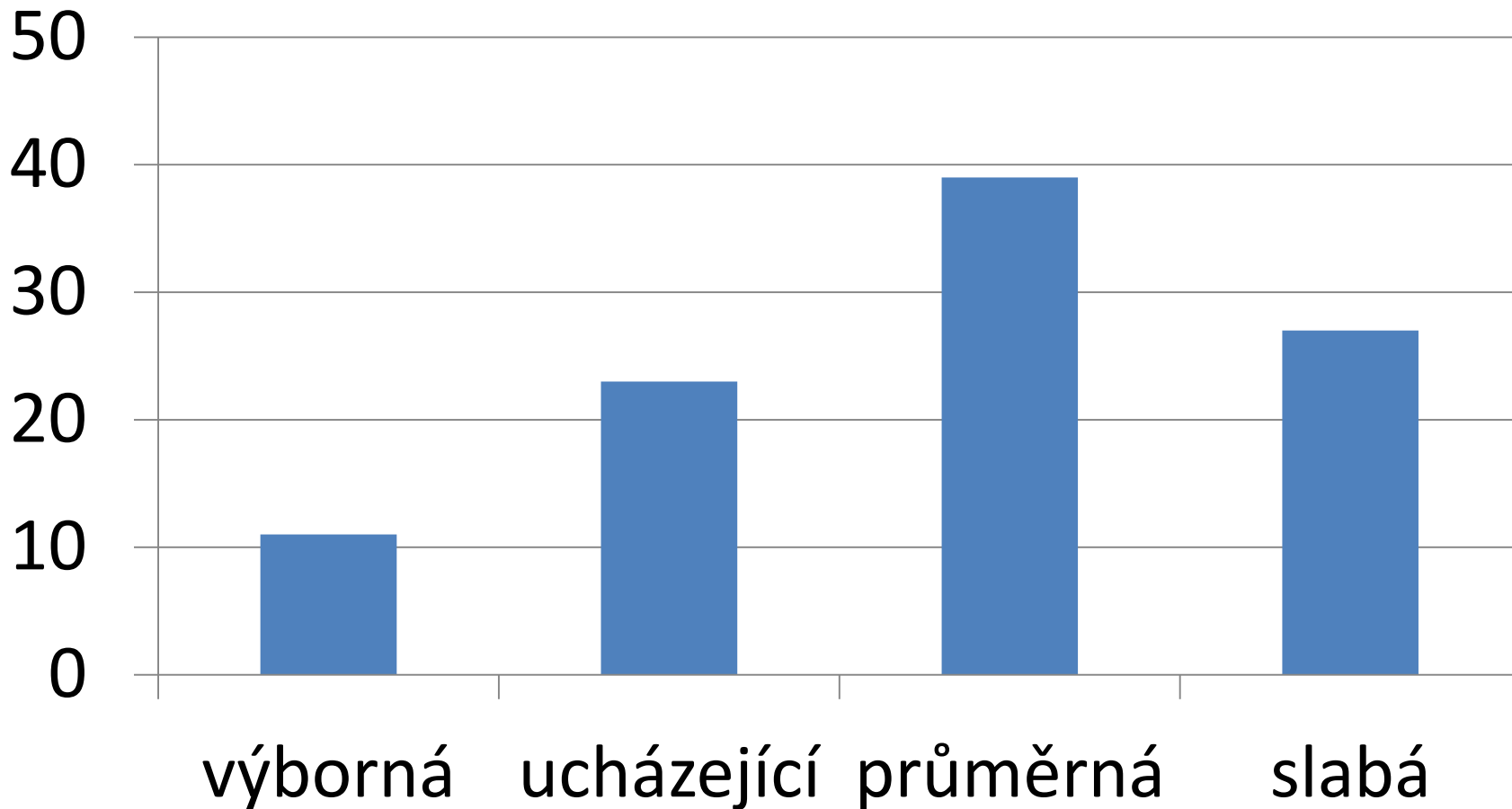

Pracovní spokojenost učitelů

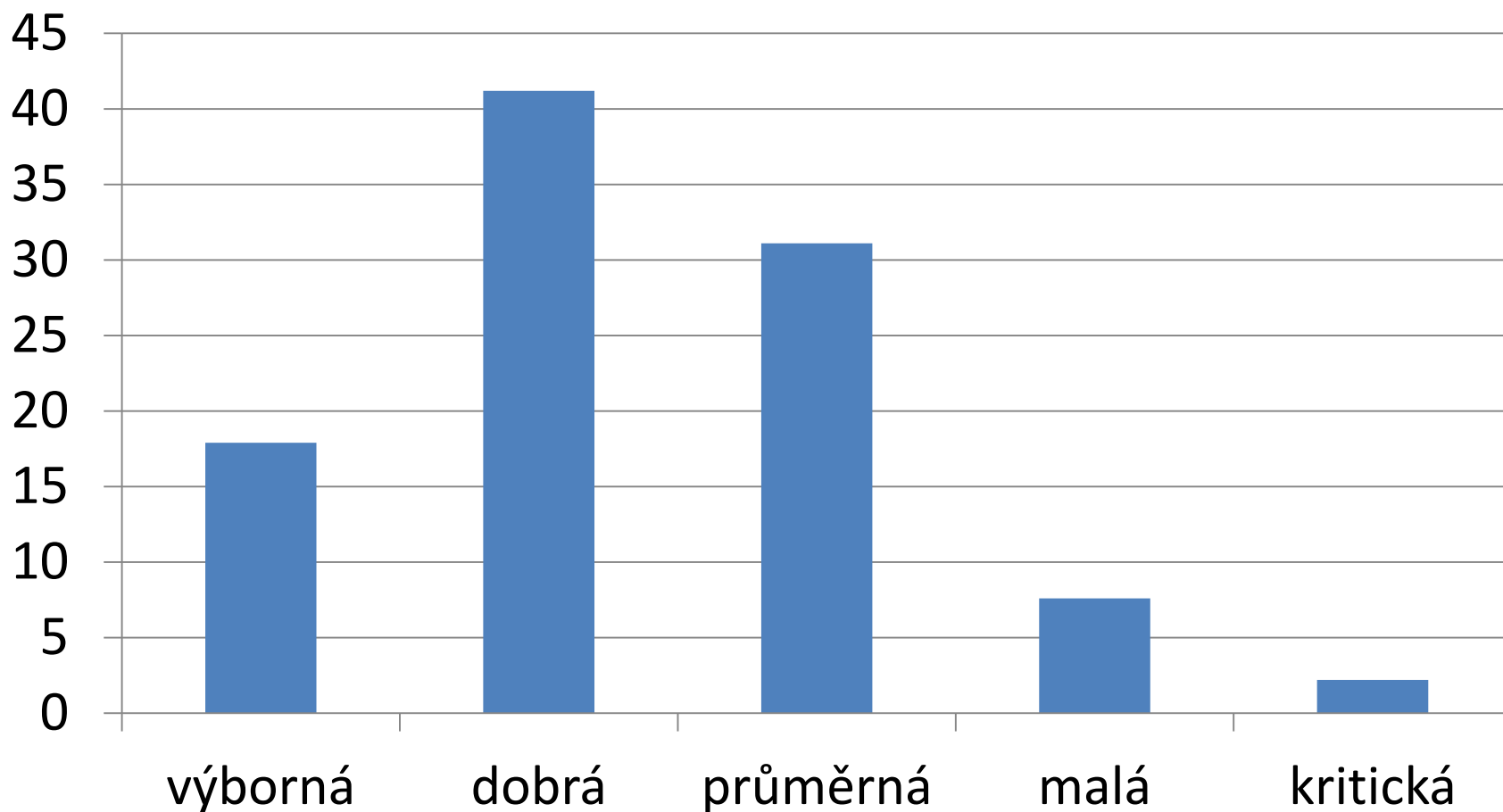

Hodnocení profesní přípravy

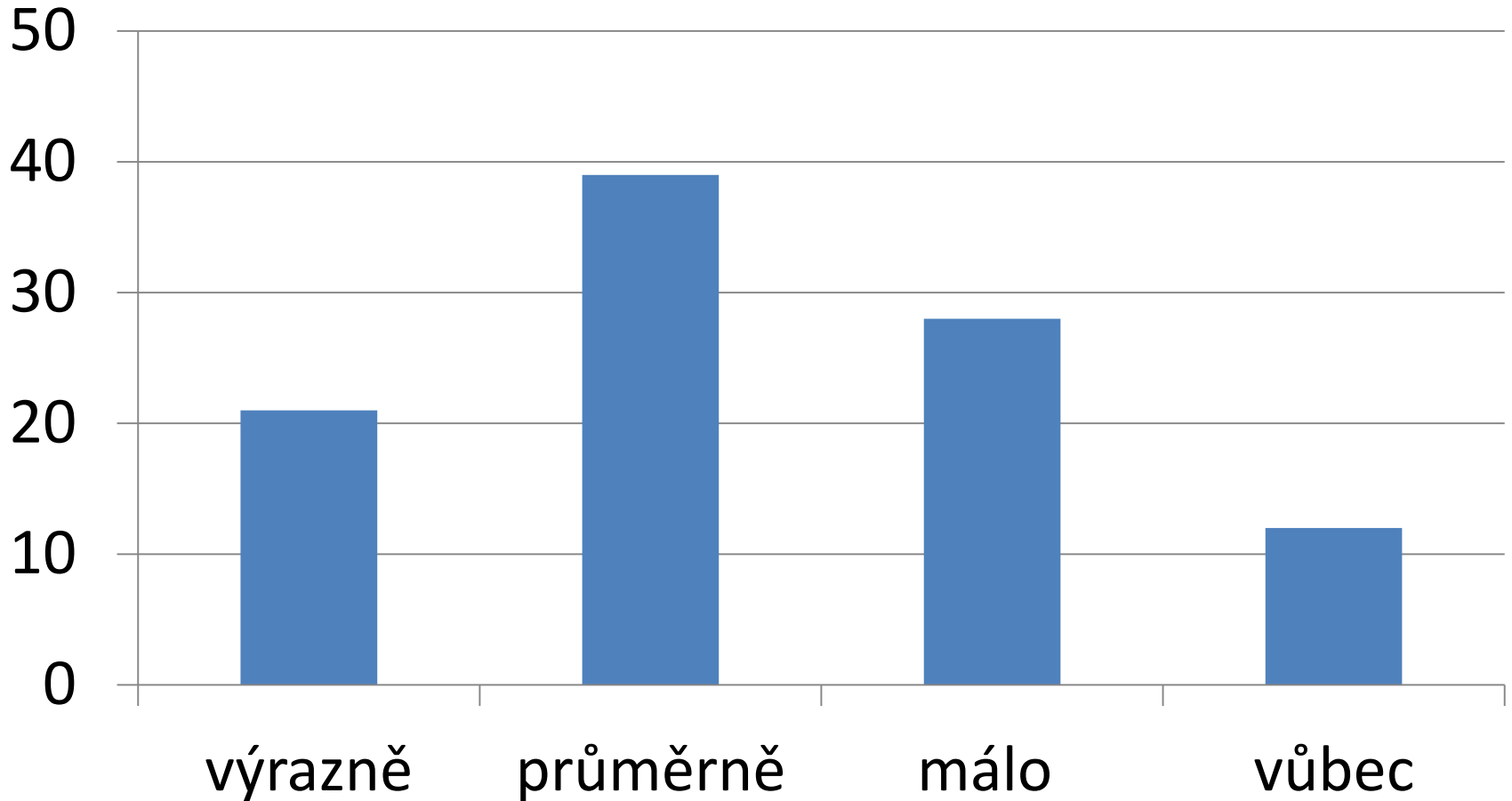
(učitelé)

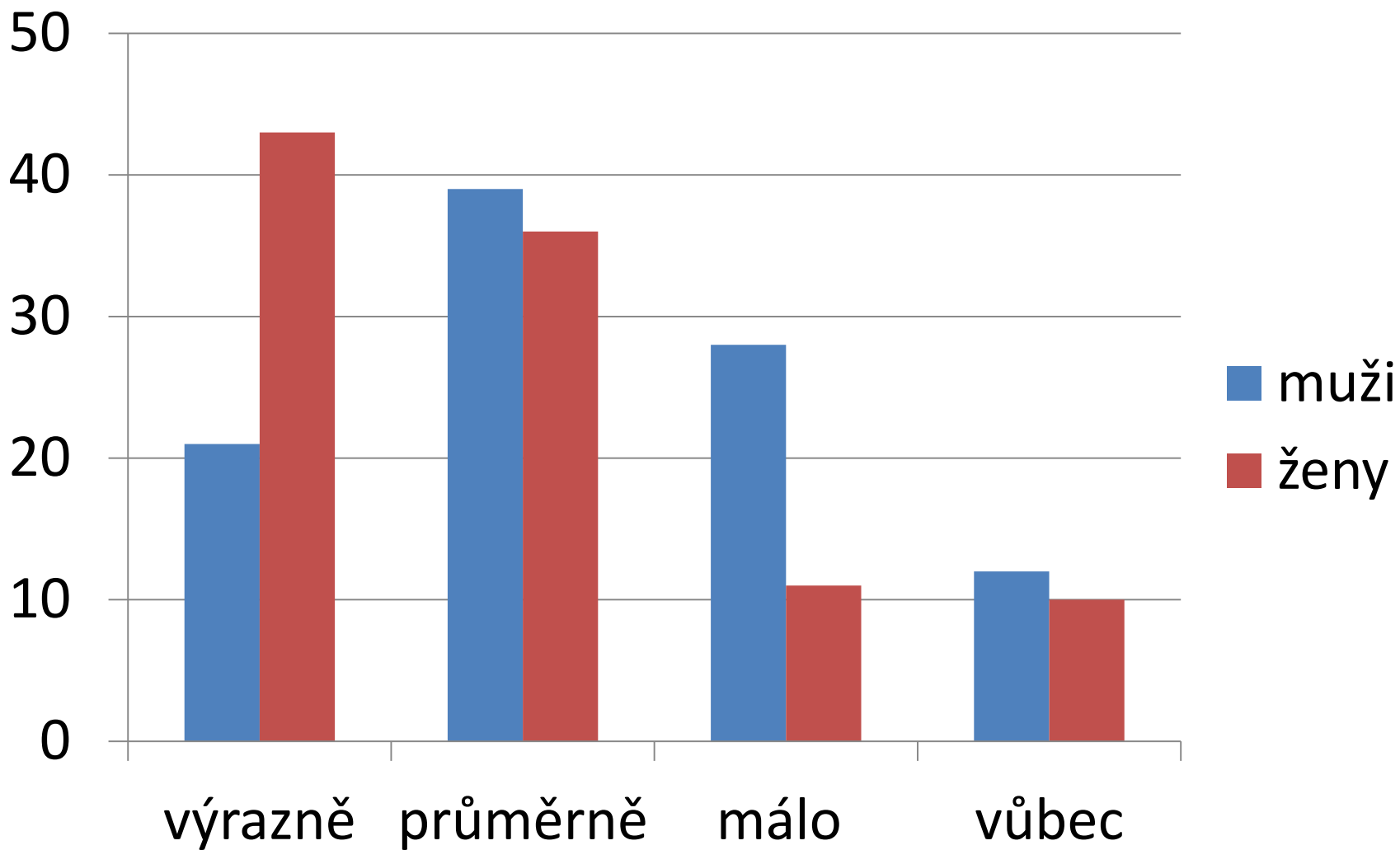
Zdravotní gramotnost učitelů

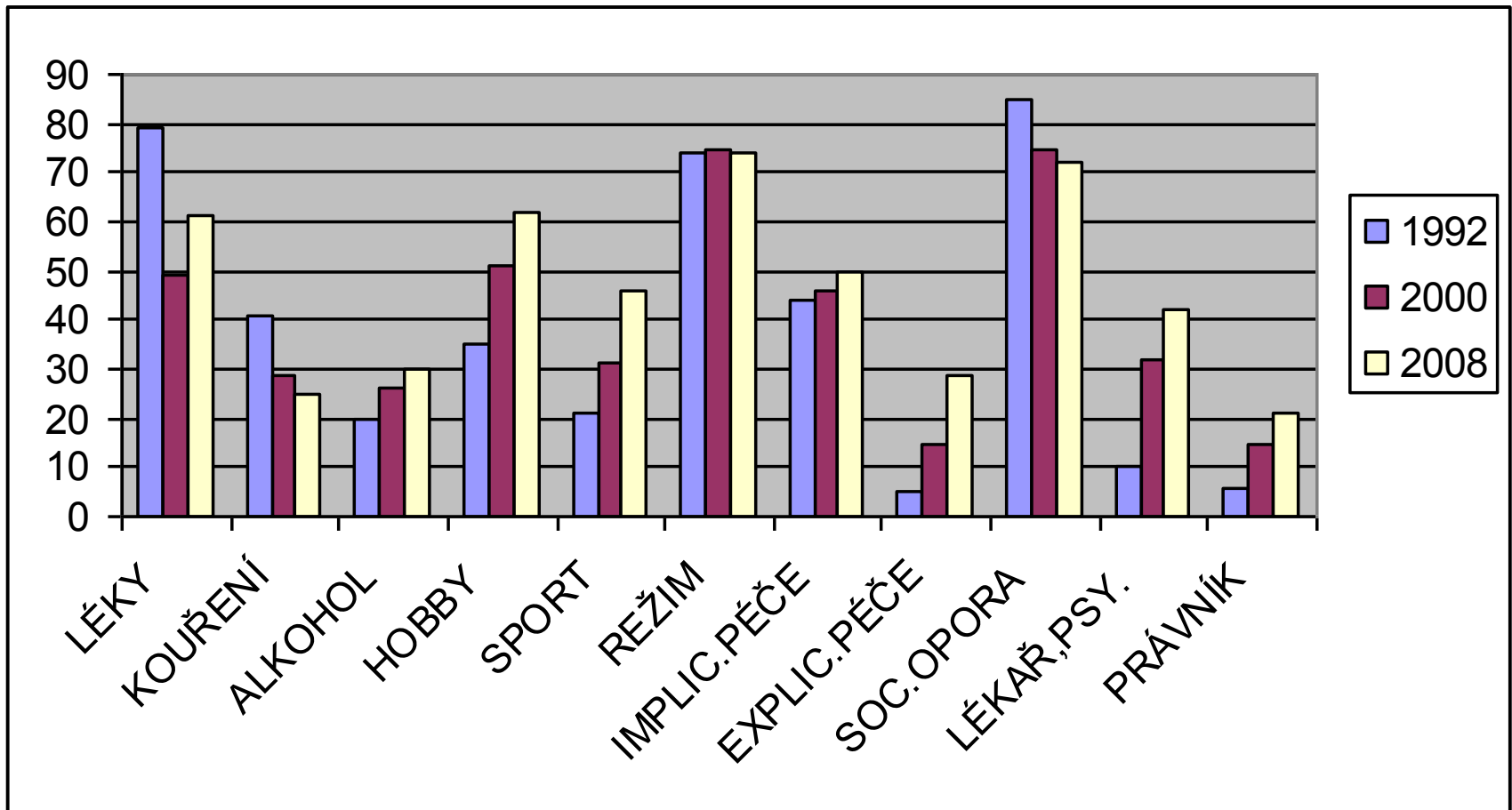
„jako učitel se zajímám o svůj životní styl“

„pedagogická práce mě stresuje“

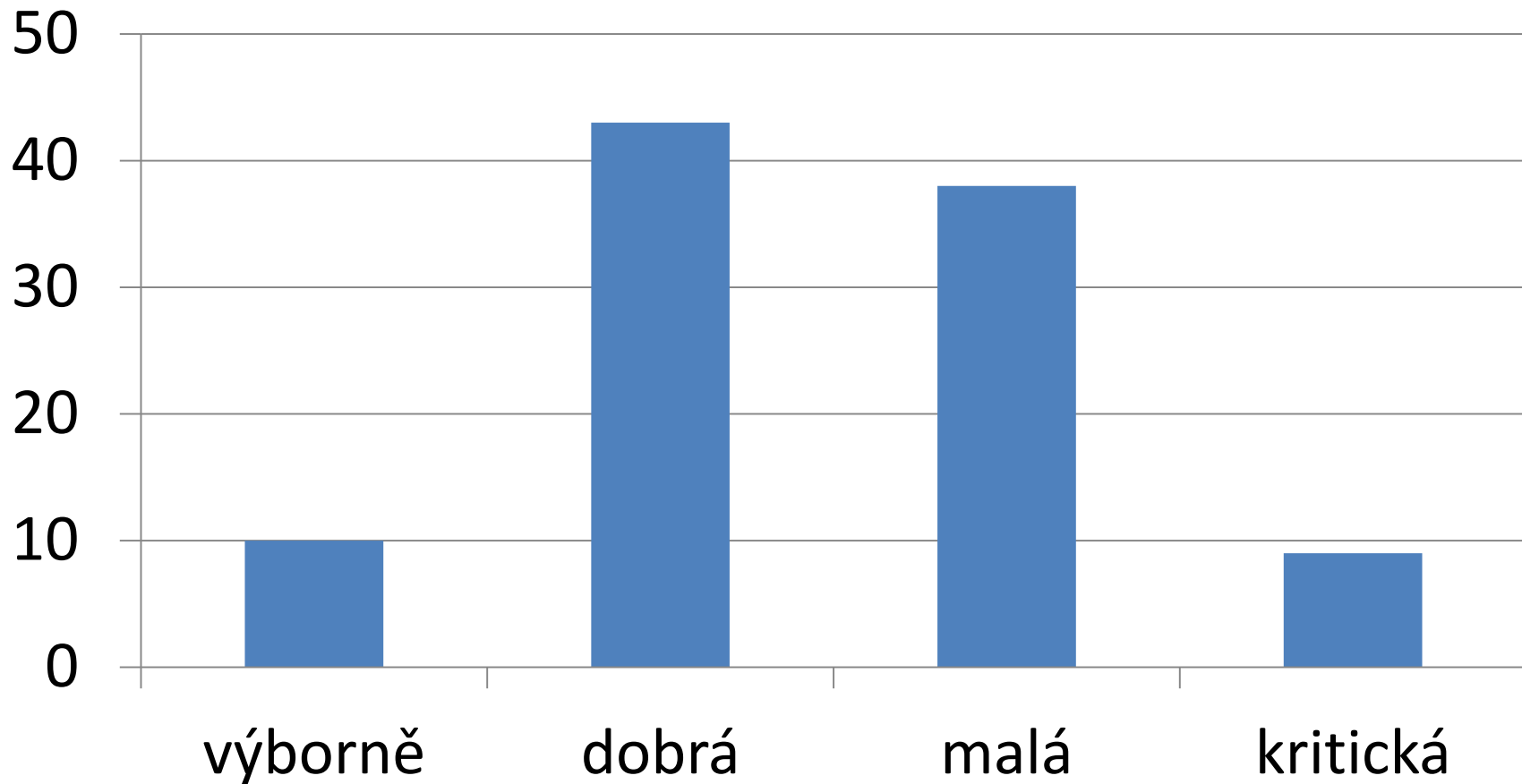

Učitelky: „nárazníky“ proti stresu

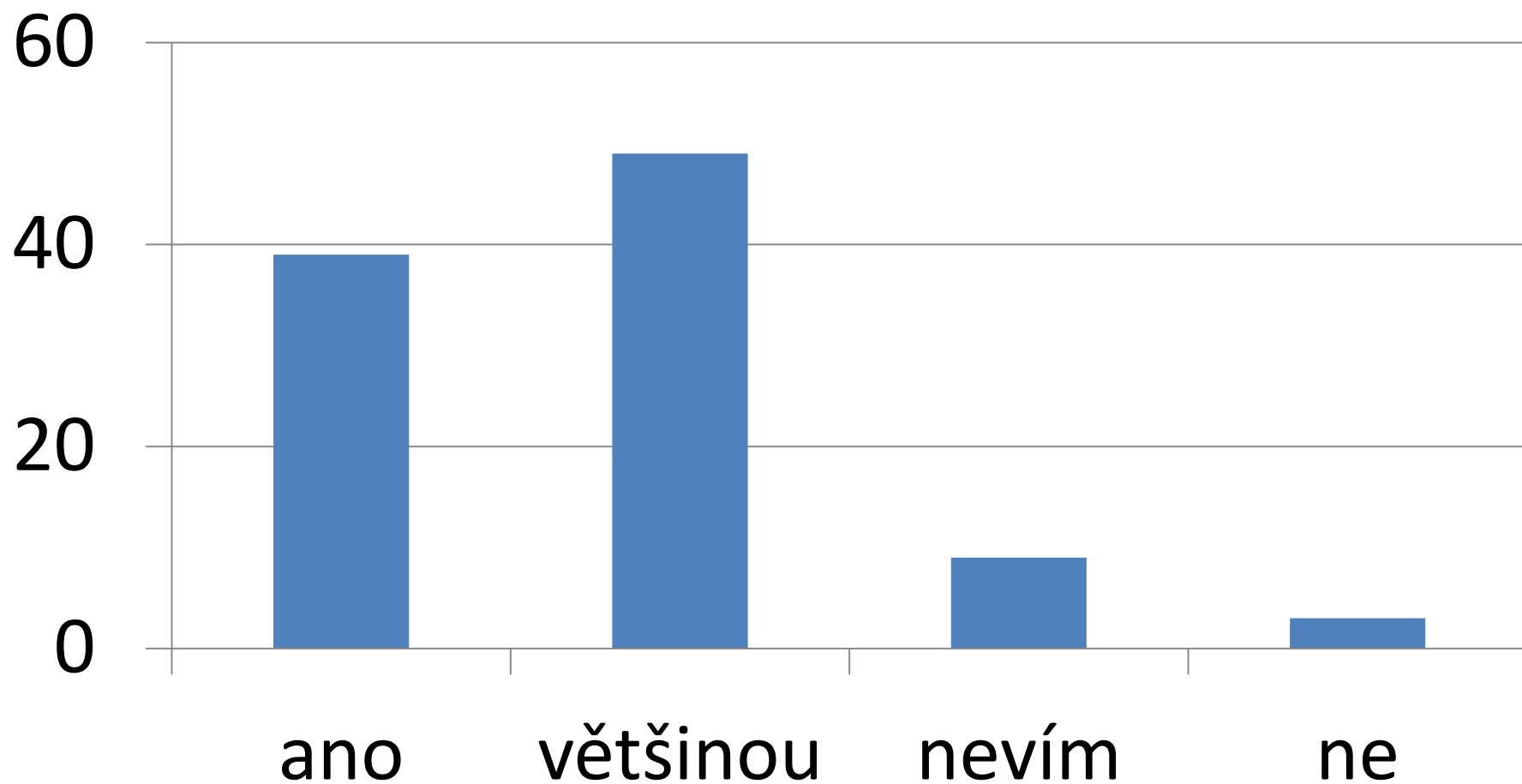

Znalost „první pomoci“

(učitelé)

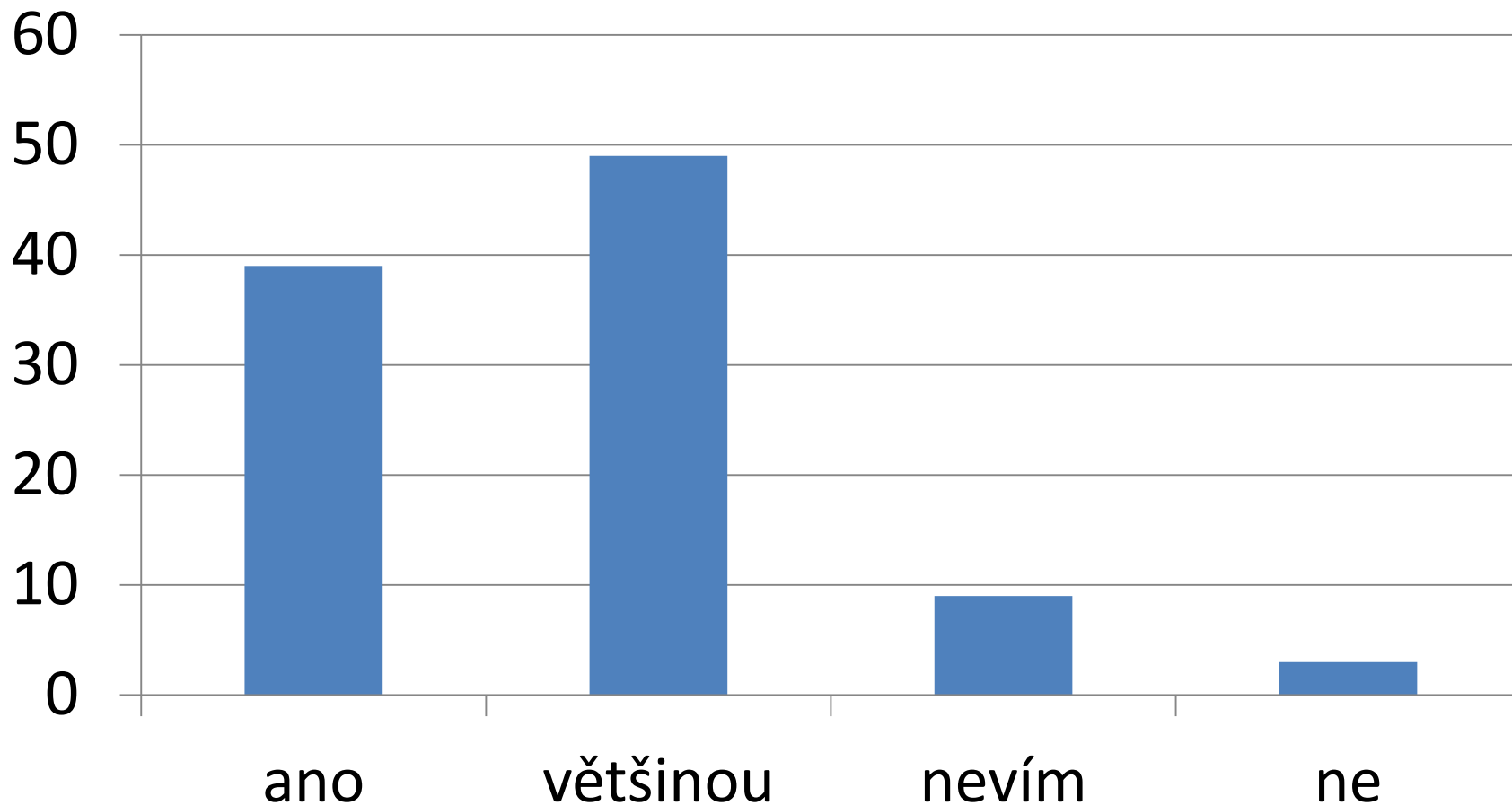

Škola má vychovávat ke zdraví

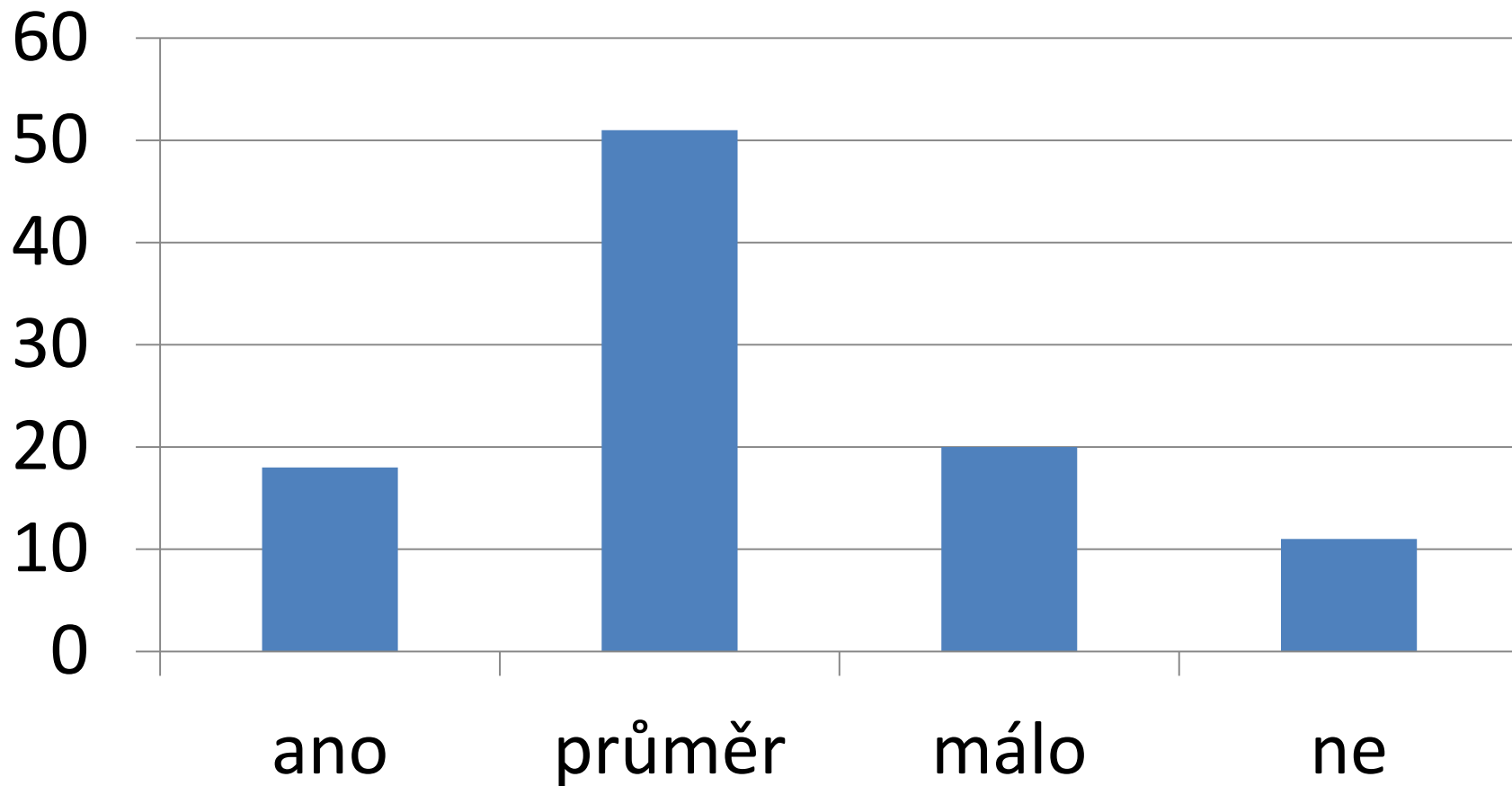
„domnívám se, že žiji zdravě“

(učitelé)

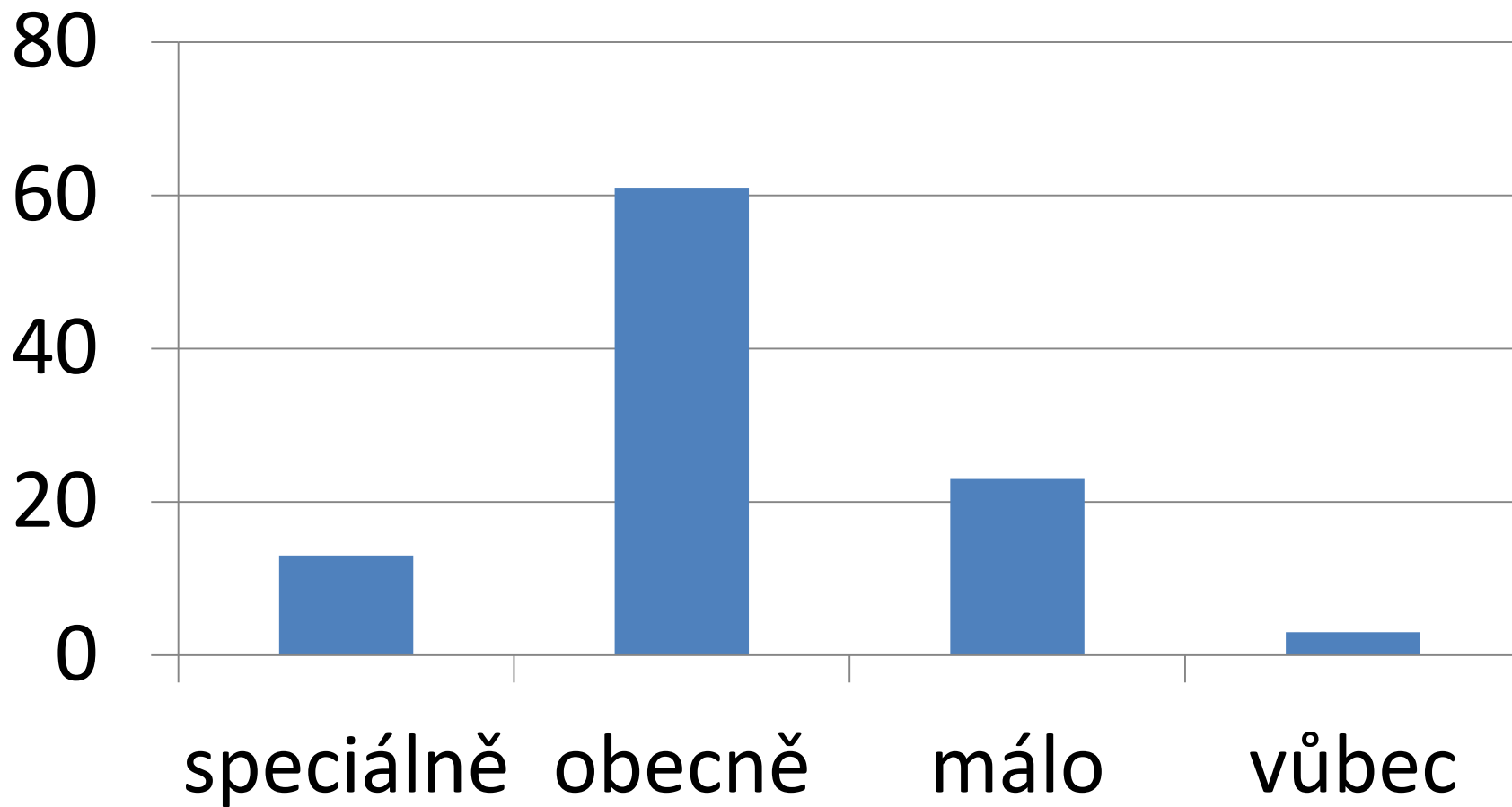
„je naše škola „zdravá škola?“

(učitelé)

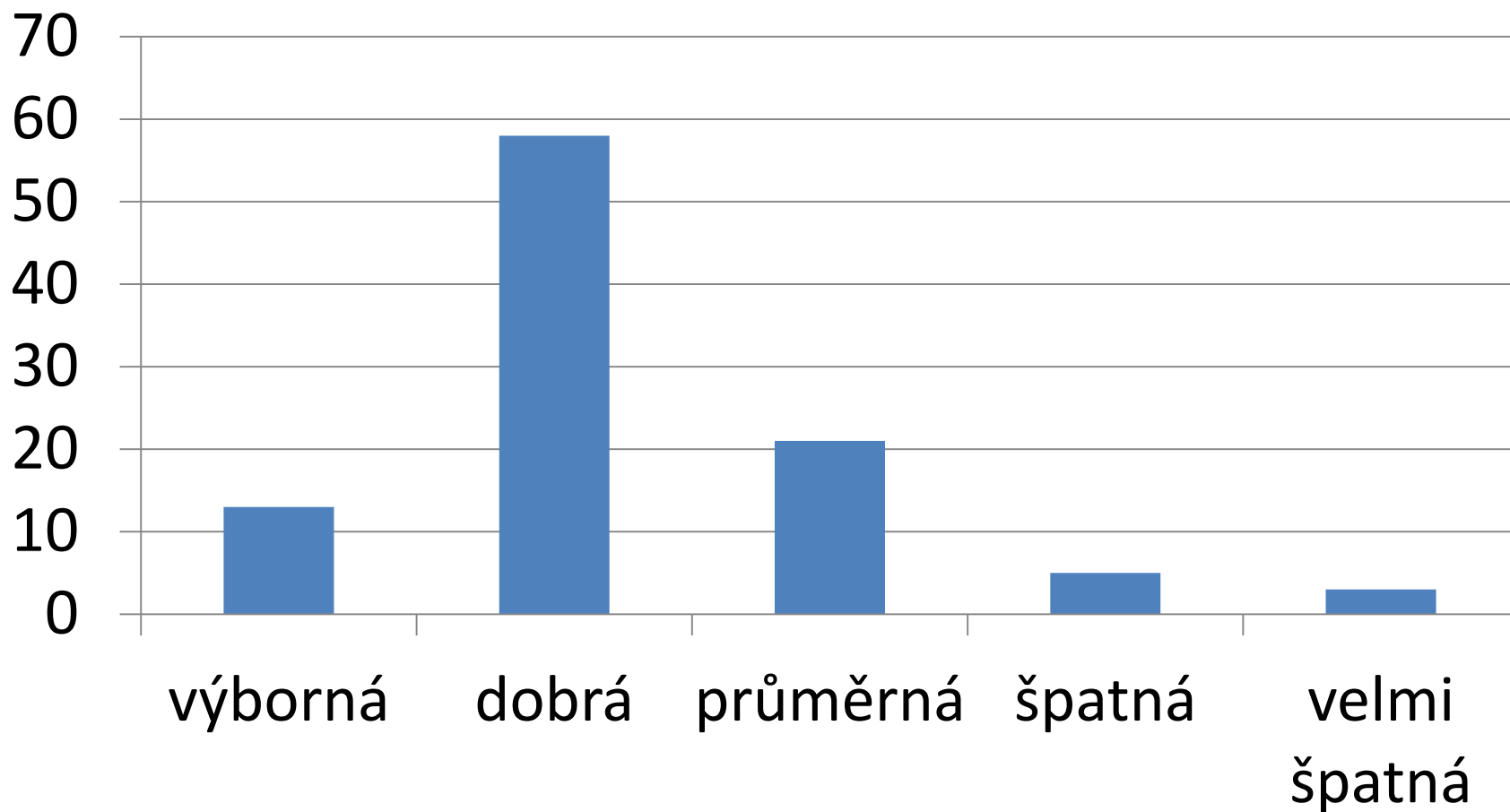

„jak mě fakulta připravila pro výchovu ke zdraví?“

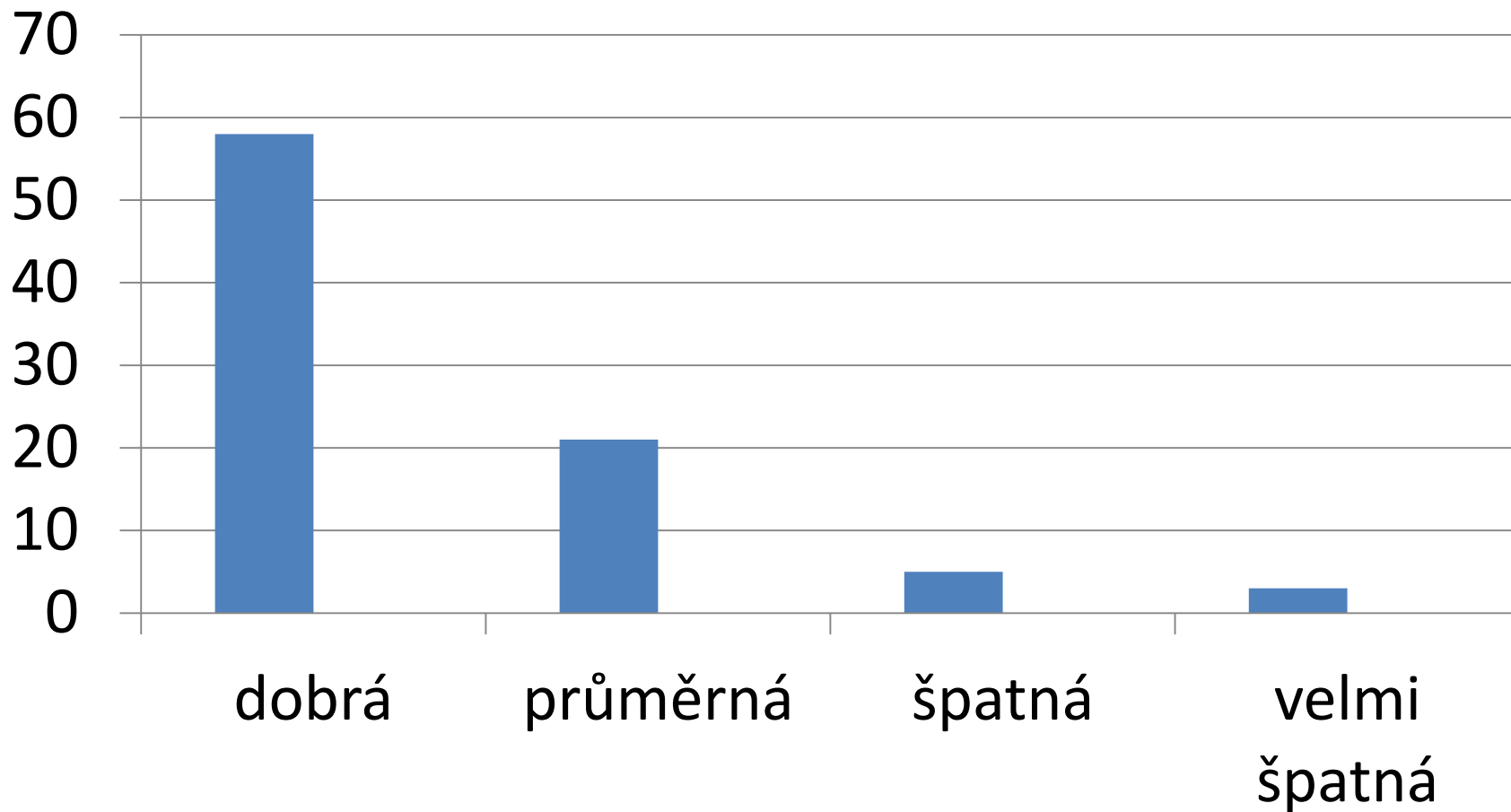
(učitelé)

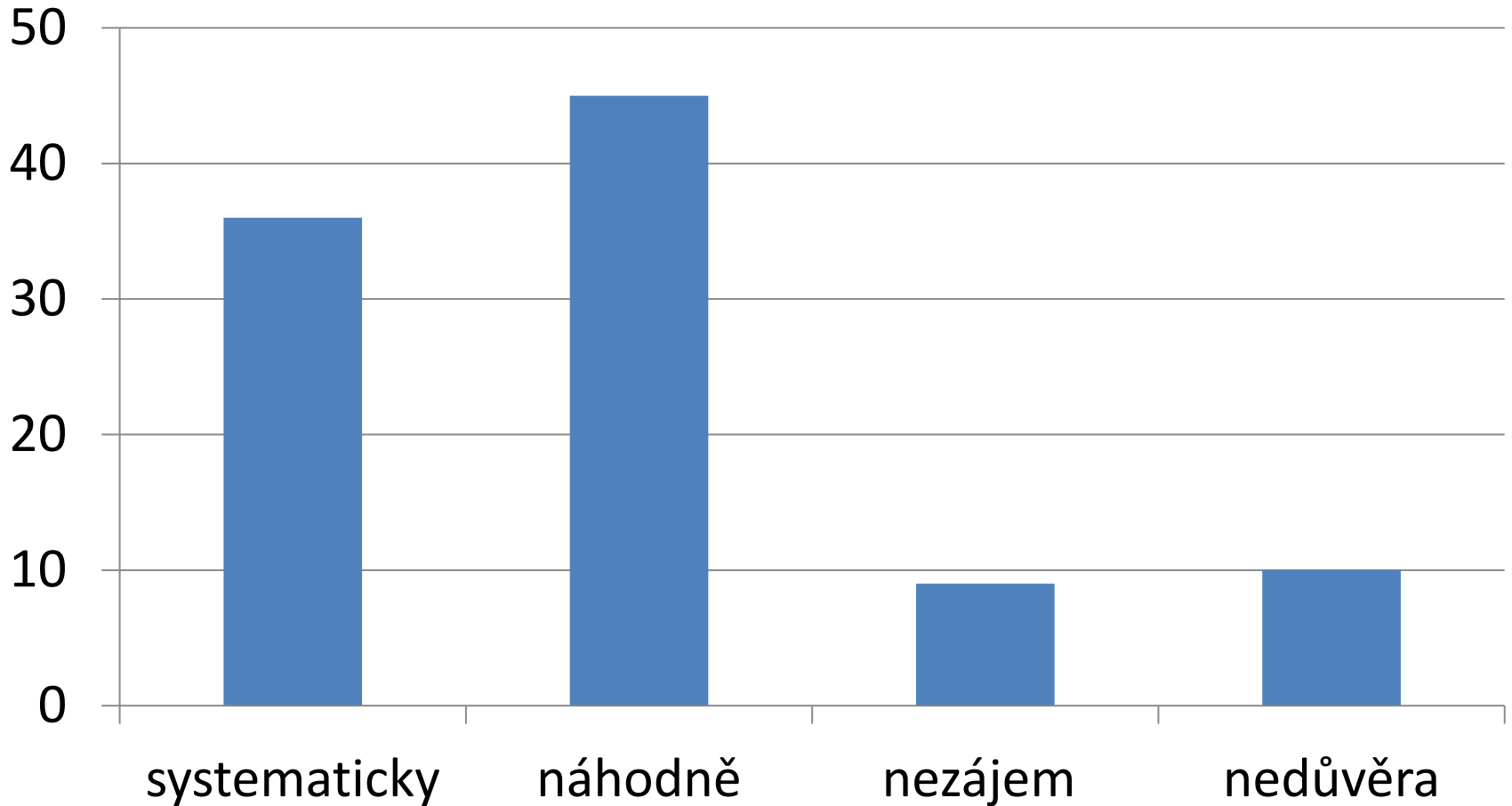
„úroveň mé psychohygieny je ...“

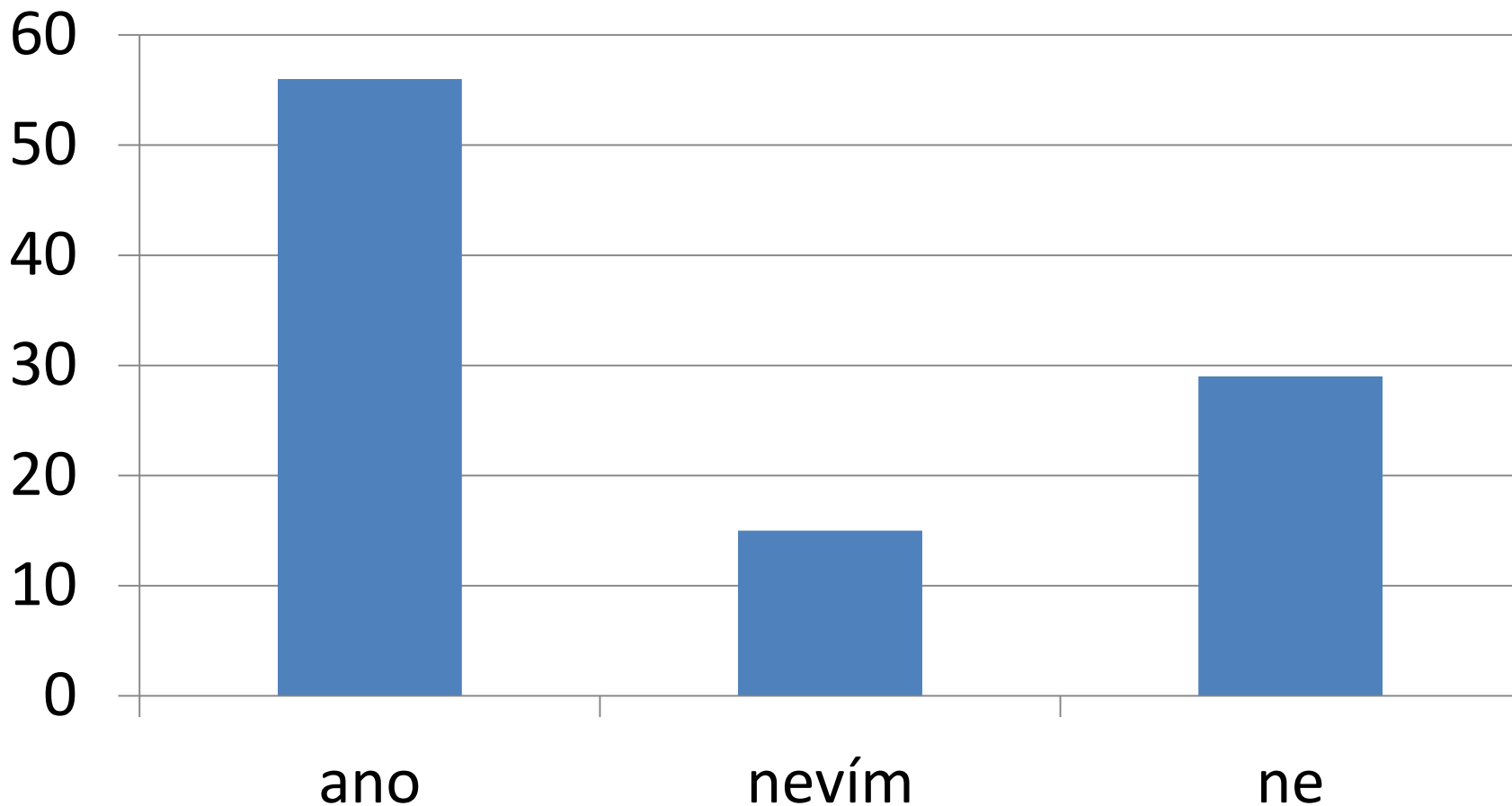
Učitel by měl pečovat o svůj osobní rozvoj; skutečnost:

*„vzdělávám se v problematice zdraví;
literatura, kurzy atd.)“*

V případě nové volby povolání bych opět chtěla být učitelkou

závěry

- Učitelství je nenahraditelné povolání.
- V současné době je učitelství plné vnitřních rozporů, které vyjadřují současnou sociální situaci.
- Učitelství jako profesi je nutno v současné době znovu definovat.
- V realitě současného učitelství existuje koncepce, která ukazuje na krizi učitelství.

- Pokoušíme se studovat učitelství z aspektu zdraví.
- Teorie zdraví nám - podle našeho názoru – nabízí velmi zajímavý přístup ke studiu učitelství.

Děkuji

za

pozornost